

Робота з текстом / медіатекстом як засіб формування читацької грамотності учнів на уроках української мови: вибір і створення дидактичного матеріалу

*Дегтярьова Галина,
докторка педагогічних наук,
завідувачка кафедри сучасних методик навчання
Харківської академії неперервної освіти
metukrlit@gmail.com*

*Радченко Юлія,
методистка Центру методичної та аналітичної
роботи Харківської академії неперервної освіти,
учитель-методист, аспірантка кафедри
українознавства і лінгводидактики імені
професора О. Г. Муромцевої Харківського
національного педагогічного університету імені
Г. С. Сковороди
ulia_radchenko@i.ua*

Останнім часом особливої актуальності в умовах НУШ набула проблема формування читацької грамотності здобувачів загальної середньої освіти. Це обумовлено кількома чинниками: результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (у читанні українські учні показали результат на 38 балів нижчий порівняно з аналогічним дослідженням 2018 року; 59% учнів, тобто більшість, досягли лише базового рівня в читанні) [11] та впровадженню нового Державного стандарту базової середньої освіти (2020 рік), у якому визначено, що одним із найважливіших наскрізних умінь в усіх ключових компетентностях є «уміння читати з розумінням, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу і добору контраргументів» [5].

За визначенням PISA, читацька грамотність – «здатність учнівства розуміти, використовувати, оцінювати й осмислювати текст задля досягнення певних цілей, розширювати знання й читацький потенціал, а також готовність брати активну участь у житті суспільства» [11]. Для того щоб учні могли успішно виконати відповідні завдання, учитель-філолог має сформувати в здобувачів освіти певні когнітивні вміння

(установлення причинно-наслідкових зв'язків на основі одного чи кількох письмових джерел, здатність виокремлювати головне, розрізняти інформацію з різних типів текстів – художніх, медіатекстів, інструкцій, графіки, розуміти контекст тощо).

Тож робота з текстом під час уроків української мови набуває подвійної функції: сприяє вивченню не лише мовної системи, а насамперед розвитку когнітивних і комунікативних умінь, адже саме текст є продуктом мовленнєвої діяльності, інструментом пізнання й мислення, а також дозволяє реалізувати інтегрований підхід завдяки поєднанню читання з іншими видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, говорінням, письмом). Зазначені принципи відбито також і в оновлених критеріях оцінювання мовно-літературної галузі (2024), у яких відповідно до чинного Держстандарту базової середньої освіти виокремлено чотири групи результатів [8].

З огляду на актуальність окресленої проблеми **метою статті** є обґрунтування вибору методичного інструментарію, який забезпечить ефективність у роботі з текстом на уроках української мови, що сприятиме формуванню читацької грамотності здобувачів освіти.

Текстоцентричний підхід як методична проблема в царині лінгводидактики є об'єктом дослідження багатьох сучасних науковців, предметом зацікавлень методистів, досвідчених учителів-практиків і молодих педагогів-новаторів. Так, наприклад, у розвідках Ніни Голуб актуалізуються особливості текстотвірної діяльності учнів в умовах компетентнісного навчання української мови, пропонується інструментарій роботи з текстами на уроках української мови в процесі вивчення синтаксису й пунктуації тощо. У статтях Марії Візінської запропоновано дидактичні матеріали щодо роботи з текстом на уроках української мови як засобом активізації когнітивно-дослідницької діяльності учнів, як інструментом вивчення мови та підготовки до ЗНО тощо.

Слід зауважити, що текстоцентричний підхід відображено також у змісті сучасних підручників із української мови, адже, як зазначає Ніна Голуб, «у процесі читання, сприйняття тексту й інтерпретування його навчасмо учнів визначати тему, основну думку тексту, ключові слова, виявляти елементи логічної структури, головне й другорядне, осмислювати особливості вживання виучуваних мовних явищ» [4, с. 253].

Тож для того, щоб сформувати в здобувачів освіти читацьку грамотність, учитель-словесник має впроваджувати текстоцентричний підхід комплексно, орієнтуючись на вимоги, визначені чинними критеріями оцінювання мовно-літературної галузі, а також розуміти, що текст / медіатекст на уроці мови – це не лише засіб набуття здобувачами освіти знань про мовні одиниці чи мову як систему та певних практичних навичок на його основі, а важливий інструмент, за допомогою якого можна навчити учнів аналізувати інформацію та її достовірність, установлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати власне ставлення до змісту прочитаного/переглянутого, аргументувати свою позицію, доцільно використовувати отриману інформацію в будь-яких ситуаціях для досягнення різних комунікативних цілей тощо.

Робота з текстом не повинна обмежуватися визначенням стилю (без дослідження його мовно-стилістичних особливостей) та типу мовлення, теми (мікротем), добором заголовка, адже таких завдань недостатньо для формування читацької грамотності, яка, згідно з ідеями НУШ та Державним стандартом базової середньої освіти, передбачає розвиток умінь не лише знаходити та відтворювати інформацію, а інтерпретувати й критично оцінювати зміст і структуру тексту,

аналізувати, порівнювати, узагальнювати, висловлювати власне ставлення до почутого / прочитаного тощо.

Для того щоб робота з текстом під час навчання / вивчення української мови була ефективною, учителю варто звернути увагу на такі аспекти:

- вибір текстів має відповідати віковим особливостям і пізнавальним інтересам учнів;
- необхідно приділяти належну увагу як роботі з текстами різних стилів і жанрів, так і медіатекстам, тематика яких сприятиме формуванню в учнів ціннісних ставлень, громадянської ідентичності, важливих моральних якостей, за можливості можна об'єднувати роботу з медіатекстом і текстом;
- варто пропонувати учням завдання різних рівнів складності (легкі, оптимальні, складні, а також ті, які орієнтовані на сприйняття, аналіз, інтерпретацію текстів / медіатекстів і реалізацію творчої діяльності здобувачів освіти), не обмежуючись лише простими, які спрямовані на розуміння змісту;
- з метою візуалізації, ефективної організації роботи з креолізованими текстами, застосування читання з елементами творчої діяльності чи дослідження, підготовки мініпроектів на основі прочитаного тексту / прочитаних текстів слід застосовувати різноманітні цифрові інструменти (GoogleForms, LearningApps, Padlet тощо), що дозволить реалізувати інтерактивну взаємодію зі здобувачами освіти;
- обов'язково варто планувати етап рефлексії після виконання завдань, щоб під час формувального оцінювання визначати, які є проблемні аспекти в розвитку читацької компетентності й читацької грамотності учнів, щоб у подальшому реалізувати корекційні заходи та сприяти поступу учнівства в роботі з текстом.

Особливу увагу слід звернути на методичні аспекти створення завдань до тексту / медіатексту. На наш погляд, ефективними будуть завдання таких рівнів:

- *рівень сприйняття інформації* (мета – з'ясувати рівень емоційного сприйняття тексту / медіатексту; перевірити розуміння змісту прочитаного / почутого; приклади завдань: дібрати заголовок, декодувати заголовок, визначити тему / мікротеми, знайти в тексті речення / цитату на підтвердження певного твердження / позиції; указати рядок, у якому подані ключові слова в правильній послідовності; скласти план, виокремлюючи ключові події / мікротеми тощо);
- *рівень інтерпретації та аналізу інформації* (мета – формування вмінь розуміти контекст, аналізувати смислове ядро авторського задуму в тексті / медіатексті; узагальнювати, синтезувати, порівнювати, вичленовувати головне, критично оцінювати будь-які факти чи твердження, робити висновки на основі прочитаного / почутого тощо; *приклад завдань:* визначити ідею тексту; пояснити, чи співзвучний із головною думкою тексту його заголовок; визначити ключові слова, спільні для множинних текстів, обґрунтувати свій вибір; пояснити вчинки героїв / персонажів / осіб, про яких ідеться в тексті / текстах; порівняти інформацію з тексту з іншими джерелами для встановлення

- її достовірності; пояснити роль зображення, діаграми, інфографіки в креолізованому тексті або аудіовізуальних засобів у медіатексті тощо);
- *оцінно-творчий рівень* (мета – розвиток критичного мислення та творчих навичок; приклади завдань: висловити своє ставлення до проблеми, порушеної в тексті; створити на основі тексту пам'ятку / постер / рекламу; змінити розв'язку тексту, де є сюжет, та пояснити свій вибір; доповнити текст власними роздумами; створити допис на основі прочитаного / почутого тексту; визначити, у чому полягає актуальність інформації, поданої в тексті / текстах; запропонувати альтернативні способи подачі інформації з тексту для певної цільової аудиторії; написати вільний есей за ідеєю тексту; оцінити дії героїв; надати поради тим, про кого йдеться в тексті; осмислити судження автора, висловити свою альтернативну позицію щодо авторських міркувань; підготувати публічний виступ, використовуючи в ньому інформацію з прочитаного / почутого тексту тощо).

Плануючи роботу з текстом / медіатекстом, учитель має також «орієнтуватися на мовний матеріал, який вивчається, і формулювати завдання, які спрямовують учнів послуговуватися певними мовними одиницями для реалізації комунікативної діяльності під час роботи з текстом» [10, с. 91].

Дуже важливо, щоб педагоги розуміли, чим відрізняється текст від медіатексту.

Текст – це інформація, подана в різних знакових системах (літерах, символах, зображеннях), якій притаманні такі ознаки: тематична єдність, смислова цілісність, послідовність, зв'язність, розгорнутість, завершеність. А «**медіатекст** є різновидом тексту, розрахованим на масову аудиторію, який характеризується синтезом вербальних і медійних одиниць та особливим типом автора, а також має виражену прагматичну спрямованість» [9], тобто це повідомлення, викладене в будь-якому жанрі медіа (газетній статті, телепередачі, відеокліпі, фільмі тощо).

Пропонуємо орієнтовний формат завдань щодо роботи з медіатекстом і текстом, який відображує окреслені вище підходи та є дидактичним матеріалом, що сприяє формуванню читацької грамотності учнів.

Орієнтовні завдання з української мови, які сприятимуть формуванню читацької грамотності учнів

Завдання розроблені для учнів 8 класу, які вивчили тему «Речення із звертаннями, вставними словами (сполученнями слів, реченнями)» (модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти; автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.), можуть бути використані для формувального або підсумкового оцінювання.

Вибір запропонованих завдань зумовлений тим, що їх виконання сприятиме формуванню в здобувачів освіти читацької грамотності, тобто вмінь аналізувати інформацію з опрацьованого медіатексту / тексту, визначати та тлумачити головну думку, установлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати власне ставлення до змісту почутого / прочитаного тощо. Для цього учням пропонуються такі завдання: слухання тексту з можливістю його подальшого прочитання, аналіз емоційного впливу медіатексту / тексту, візуальних засобів у медіатексті, аналіз смислового ядра та контексту, вичленовування інформації, аргументування певних

позицій щодо проблем, порушених у тексті, аналіз контексту. Ураховано також мовний матеріал, що вивчається, і розроблено завдання, які спрямовують учнів визначати мовні явища в тексті (реченнями зі звертаннями та вставними словами) та з'ясовувати їх роль, які сприяють кращому засвоєнню пунктуаційних норм і формуванню вмінь послуговуватися вивченими мовними одиницями для реалізації продуктивної комунікативної діяльності під час роботи з текстом і створенням у цифровому середовищі повідомлень / медіатекстів різних жанрів.

Методичний коментар. Завдання I-II передбачають роботу з медіатекстом, решта завдань присвячені роботі з текстом: III-VIII – рівень сприйняття, інтерпретації та аналізу інформації з тексту; IX-XV – оцінно-творчий рівень. Кількість і формат завдань для роботи з медіатекстом / текстом вибирає вчитель, ураховуючи різні рівні їх складності. Кількість балів за кожне завдання, позначена в дужках, є орієнтовною. Словесник може вибрати іншу шкалу, керуючись розробленими критеріями оцінювання.

Варіанти завдань для учнів

Опрацюйте медіатекст, переглянувши відео читання вірша Ліни Костенко «Між іншим» акторкою Дар'єю Трегубовою (<https://www.youtube.com/watch?v=fW3u3NluUjY>). Перегляньте інше відео (<https://www.youtube.com/watch?v=qTgR0OddApE>), де цю ж поезію читає Наталка Денисенко.

Робота з медіатекстом

I. Завдання на емоційне сприйняття медіатексту (5 балів; кожна відповідь 1 бал).

1. Які емоції у вас викликала декламація Дар'єю Трегубовою поезії Ліни Костенко «Між іншим»: сум, натхнення, іронію, співчуття, інші? А які декламація Наталки Денисенко? Чи однакові емоції викликало читання акторок? Якщо ні, то чому різні?

P.S. Учні/учениці можуть для визначення емоцій використовувати колесо емоцій Роберта Плутчика (див.рис. 1).

2. Чия декламація вам припала до душі більше і чому?

3. Чи вплинув на ваше сприйняття поезії Ліни Костенко медіаформат (відео з акторською декламацією). Чи змінилося б ваше враження від поезії, якби ви просто прочитали її мовчки, без відео? Чому?

4. Чи відчуваєте ви, що поєднання поетичного слова й візуального образу зробило зміст поезії більш зрозумілим чи емоційним? Свою відповідь поясніть.

5. Який момент відео (інтонація, погляд, жест, пауза, колір, ракурс) запам'ятався вам найбільше? Чому?

II. Завдання на з'ясування ролі візуальних засоби у відео (3 бали; кожна правильна відповідь – 0,5 бала).

1. Які ракурси камери використані? Як вони впливають на сприйняття Дар'ї Трегубової / Наталки Денисенко та їхньої декламації?

2. Які плани (крупний, середній, загальний) домінують? Чому режисер міг вибрати саме такі?

3. Як освітлення створює атмосферу відео? Чи підкреслює воно настрій поезії?

4. Якою є кольорова гама відео? Які почуття вона викликає: теплі, холодні, спокійні, драматичні?

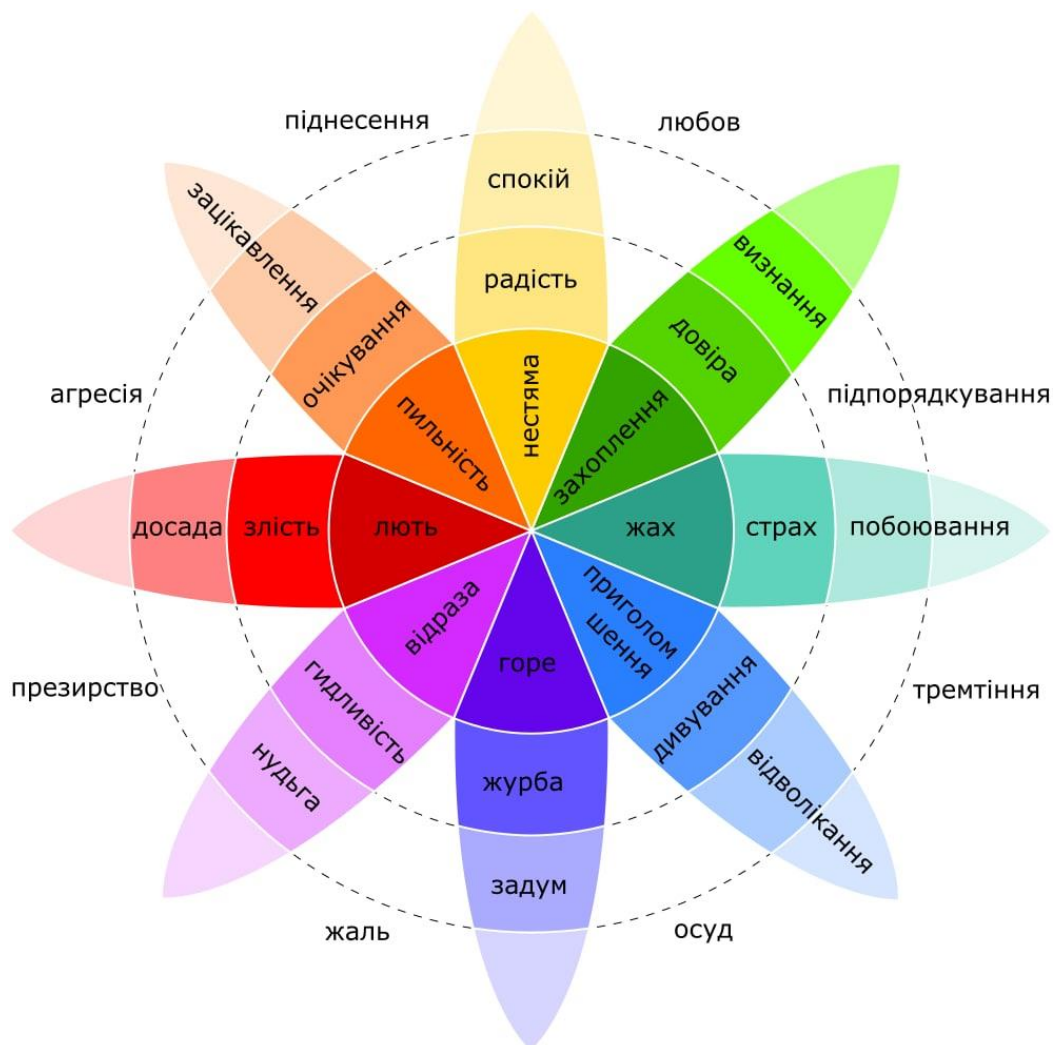

Рис. 1. Колесо емоцій Плутчика. Джерело: uk.wikipedia.org

5. Чи помітили ви особливості монтажу (зміна планів, паузи, акценти)? Який ефект вони створюють?

6. Як ви думаєте, які були основні режисерські рішення при створенні цього відео? Чи вдалося режисеру передати настрій і глибину тексту?

Робота з текстом

Прочитайте уважно текст поезії, слухаючи декламацію тієї акторки, чие читання справило на вас найбільше враження. Виконайте запропоновані завдання.

III. Під час читання тексту виписіть 4 ключові слова, які, на ваш погляд, важливі для розуміння змісту поезії (2 бали).

IV. Виконайте тестові завдання (2 бали; кожна правильна відповідь – 0,5 бала).

1. Про який період життя, яке «підє мрякою», згадується в поетичному тексті на початку вірша?

А зрілість

Б старість

В період невизначеностей

2. Що означає порівняння життя з «полем мінним» у наведених рядках?

*І в житті, як на полі мінному,
я просила в цьому сторіччі
хоч би той магазинний мінімум:
– Люди, будьте взаємно ввічливі!*

А життя сповнене випадковостей і радощів;

Б життя небезпечне, сповнене труднощів і ризиків;

В життя безтурботне, спонтанне, але подекуди небезпечне.

3. Вислів «магазинний мінімум» у поетичному тексті Ліни Костенко можна розуміти як:

А іронічну думку про те, що авторка викриває споживацький міщанський спосіб життя та закликає до плекання справжніх не матеріальних, а духовних цінностей;

Б твердження про те, що людина повинна мати мінімальні життєві запити й бути вихованою та ввічливою;

В ідею щодо важливості для кожної людини лишатися собою в умовах споживацького суспільства та бути толерантною по відношенню до інших.

4. Яка ідея втілена авторкою в останніх рядках вірша «Між іншим»?

*– Так багато на світі горя,
люди, будьте взаємно красивими!*

А Зовнішня краса врятує світ від горя й бід.

Б Взаємоповага та людяність мають бути основою життя.

В У світі, де панують страждання та несправедливість, люди мають поважати почуття інших, зокрема відповідати на чийсь кохання.

V. Поясніть, як ви розумієте назву вірша «Між іншим», обґрунтовуючи чому для назви поезії Ліна Костенко використала саме таке вставне слово. У якому значенні та з якою метою авторка використовує цю ж вставну конструкцію далі в тексті «**А між іншим**, якщо відверто, / то була я дурною і доброю»? (Обсяг відповіді – 3-4 речення.) **(2 бали)**

(Орієнтовна відповідь на питання «Чому для назви поезії Ліна Костенко використала вставне слово «між іншим»?»: «Ліна Костенко назвала свій вірш «Між іншим», щоб підкреслити особливу інтонацію твору. Це вставне слово створює враження, ніби авторка говорить просто, буденно, ненав'язливо. Але за цією «побіжністю» приховані дуже важливі думки про людину, її доброту, ввічливість і красу. Тобто найголовніше сказано нібито між іншим, але саме це змушує замислитися й запам'ятати слова поетеси.»)

VI. Знайдіть і випишіть ще одне речення з вірша, де є вставне слово. Яку думку воно допомагає у виразити поетесі? Поясніть, чому слова **МІЖ ІНШИМ** і **МОЖЕ** виділяються на письмі комами. Поміркуйте, чи впливають розділові знаки (або їх відсутність, як у віршах багатьох сучасних авторів) на сприйняття змісту поезії при її прочитанні? (Обсяг відповіді – 3-4 речення.) **(3 бали)**

VII. Поміркуйте, кого у вірші авторка називає «міщанським кодлом». Чому, на ваш погляд, поетеса вдається до зневажливого тону? За потреби скористайтеся тлумачним словником. **(2 бали)**

VIII. У чому, на вашу думку, полягає актуальність заклику Ліни Костенко «Люди, будьте взаємно ввічливі!»? Чи достатньо цього для гармонії в суспільстві? Яку роль у процитованому реченні-заклику відіграє звертання? Обґрунтуйте

розстановку розділових знаків у поданому реченні та поясніть, чи впливають вони на інтонаційну виразність вірша? **(3 бали)**

Оцінно-творчий рівень

IX. Поетеса устами ліричної героїні стверджує: *«Я для тебе буду красивою, а для когось, може, й ніякою...»*, використовуючи прийом протиставлення. *Поміркуйте й дайте відповідь на запитання, чи можна бути однаково зрозумілою та прийнятною для всіх людей? Обґрунтуйте свою позицію.* (Обсяг відповіді – 3-4 речення.) **(2 бали)**

X. Як ви вважаєте, чому фінальний рядок поетичного тексту звучить не як прохання, а як настанова: *«...люди, будьте взаємно красивими!»*? Обґрунтуйте свою думку. (Обсяг відповіді – 3-4 речення.) **(2 бали)**

XI. Створіть невеликий допис для соцмереж із хештегом #поезіядуші #геніальнапані Ліна, у якому процитуйте фінальні рядки з вірша Ліни Костенко «Між іншим», популяризуючи її творчість серед своїх друзів і спонукаючи їх замислитися про те, у чому полягає справжня краса людини. Додайте також покликання на відео читання вірша Дар'єю Трегубовою, знайдіть у мережі інформацію про її проєкт #дашачитає й «пропіарте» його. Наприкінці допису зверніться до своїх підписників із проханням у коментарях відгукнутися й процитувати рядки улюблених віршів Ліни Костенко. За бажанням додайте до допису фото / малюнок, які, на ваш погляд, слугуватимуть ілюстрацією до рядків *«– Так багато на світі горя, / люди, будьте взаємно красивими!»*.

Додаткові умови: у дописі використайте кілька речень із риторичними звертаннями та речення, ускладнене вставним словом, яке допомагає активізувати увагу уявних співрозмовників – читачів допису. (Обсяг допису – 6-7 речень.) **(4 бали)**

XII. Напишіть вільний мініесеї *«Що означає бути взаємно ввічливими?»* (обсяг – 6–7 речень), у якому поясніть, чому ввічливість і доброта є важливими в стосунках між людьми. У творчій роботі спробуйте відтворити своє розуміння доброти та ввічливості за допомогою художніх образів, символів, яскравих асоціацій. Використайте кілька вставних слів, які слугуватимуть допоміжним засобом вираження ваших емоцій. **(4 бали)**

XIII. Складіть кілька віршованих рядків (4–8), які могли б стати поетичною відповіддю на заклик поетеси *«...люди, будьте взаємно красивими!»*. Використайте речення з риторичним звертанням і тропи – слова з переносним значенням, зокрема метафори, епітети, порівняння тощо. **(4 бали)**

XIV. За допомогою будь-якого графічного редактора чи онлайн-ресурсу створіть ескіз плаката / постера (можна схематично в зошиті), який проілюструє ідею вірша про те, що люди мають бути взаємно красивими. Поміркуйте, за допомогою якого символу можна зобразити душу ліричної героїні. Використайте різні кольори та символи (наприклад: мінне поле життя, білий колір сміху тощо). **(4 бали)**

XV. Завдання для роботи в парах чи групової роботи або творчого домашнього завдання: прочитайте самостійно інші поезії Ліни Костенко й знайдіть вірші, які співзвучні ідеї духовної та моральної краси людини. Підготуйте мініпроєкт за одним із обраних віршів: створіть відео його виразного читання та коротку промову до відео про те, які думки й почуття «розбурхав» у вас цей поетичний текст і чому ви радите прочитати його іншим (у промові використайте кілька звертань та вставних слів, які вказують на джерело повідомлення та

допомагають висловити певні емоції); підготуйте ментальну карту, яка би слугувала ілюстрацією ключових образів поезії за допомогою символів, що розкривають ідейний зміст поетичного тексту. (Від 4 до 12 балів)

Отже, реалізація текстоцентричного підходу сьогодні має бути спрямована насамперед на розвиток у здобувачів освіти умінь критично мислити та ефективно комунікувати, а не лише на засвоєння мовного матеріалу. Саме системна робота з текстом під час уроків української мови, яка буде ґрунтуватися на використанні дієвих методик і створенні різнорівневих завдань, сприятиме формуванню читацької грамотності здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Візінська М. Робота з текстом на уроках української мови як засіб активізації когнітивно-дослідницької діяльності учнів: дидактичний матеріал. Ч. І. Синтаксис і пунктуація. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2016. 376 с.

2. Голуб Н. Особливості текстотвірної діяльності учнів 5-7 класів в умовах компетентнісного навчання української мови. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії й практики*. Вип. 20(30). Спеціальний випуск. 2013. С. 70-74.

3. Голуб Н. Робота з текстами на уроках української мови у процесі вивчення синтаксису й пунктуації у 8-9 класах. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/714400/1/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D1%83%D0%B1_%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%20%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf (дата звернення 14.08.2025)

4. Голуб Н. Текст на уроках української мови (на матеріалі підручників для учнів НУШ). URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733987/1/PSP_tezy_2022-254-255_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%93%D0%BE%D0%BB%D1%83%D0%B1%20%D0%9D.%D0%91..pdf (дата звернення 14.08.2025)

5. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 року № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення 09.08.2025).

6. Лист Міністерства освіти і науки України № 1/16828-25 від 13.08.2025 року «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 н. р. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-instruktyvno-metodychni-rekomendatsii-shchodo-vykkladannia-navchalnykh-predmetiv-intehrovanykh-kursiv-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-u-20252026-navchalnomu-rotsi?fbclid=IwY2xjawMKhC5leHRuA2FlbQIxmQABHiw9FWrL5w8XFr0UhAhz0yQ4Vr_L_kCPF1S_uMxgtvr9P5SQUa_8QKm46PMY_aem_CRzWt39dDs_1A9Tm4T1Ngg (дата звернення 13.08.2025).

7. Модельні навчальні програми з української мови для 5-9 класів нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitniprogrami/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-po-etapno-z-2022-roku> (дата звернення 30.05.2025).

8. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1093 від 02.08.2024 року «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia> (дата звернення 14.08.2025).

9. Овсієнко Людмила Проблема визначення сутності медіатексту в науковому полі лінгвістики й лінгводидактики. URL: <https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c6a9ddaa-c3d5-4f61-a1d9-f3dffcdb9e4/content> (дата звернення 20.09.2025)

10. Радченко Ю. Оцінювання сформованих груп результатів з української мови «Працює з текстом, «Письмово взаємодіє» в умовах НУШ: методичний складник. *Розвиток предметно-методичної компетентності вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції* (Харків, 18-19 червня 2025 року). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2025. С.89-92.

11. Результати міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. URL: <https://mon.gov.ua/news/rezultati-mizhnarodnogo-doslidzhennya-yakosti-osviti-pisa-2022> (дата звернення 13.08.2025)